

Till Justitiedepartementet

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 6 maj 2003 beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Vår beredskap efter den 11 september (SOU 2003:32). I anledning därav anför samfundet följande.

Det är väsentligt att frågor om Sveriges beredskap mot angrepp av olika slag analyseras och belyses med beaktande av den annorlunda hotbild som numera finns. Analysen bör därtill vara bred och djup. Anslaget i betänkandet är förvisso brett, men det framstår samtidigt som om analysen i en del avseenden är väl översiktlig och svepande. Det är också i någon mån betänkligt att inte ge uppdraget att göra ett så brett utredningsuppdrag åt en parlamentarisk kommitté – det är trots allt fråga om de grundläggande förutsättningarna för verksamheten i Försvarmakten och viss central polisverksamhet. Därtill kommer att de frågor som utredningen behandlar i vissa stycken redan varit föremål för omfattande utredningar och också ställningstaganden från riksdag och regering. Det förefaller därför tveksamt om i vilken mån utredningens förslag utan vidare – och omfattande – utredningsinsatser kan läggas till grund för beslut.

I det följande ges kommentarer till vissa av utredningens förslag. I de avseende förslagen inte kommenteras har samfundet inga synpunkter.

Avsnitt 6.2 Försvarmaktens uppgifter vid omfattande terroristattentat

Enligt Advokatsamfundets mening saknas utrymme för konstitutionell nödrätt. Myndigheters maktutövning är enligt regeringsformen normbunden och det är mycket angeläget att regelsystemet tillåter sådant agerande från myndigheter som i olika situationer kan anses nödvändigt. Utredningens ambition att analysera regelsystemet om försvar mot

väpnade angrepp och att undersöka i vad mån de behöver förändras eller kompletteras är mot den bakgrunden följdriktig.

Samfundet är emellertid tveksamt till utredningens förslag om uttolkningen av 10 kap. 9 § första stycket 1 regeringsformen. Förslaget måste rimligen som logisk utgångspunkt ha att bestämmelsen i dag inte har den innebörden som utredningen menar att den bör ha. Den nya innebörden bör därför komma till uttryck på det sätt som lag ändras, nämligen genom beslut av riksdagen om ny lagstiftning. I materiellt hänseende har dock samfundet ingen invändning.

Samfundet avstyrker vidare förslaget att Försvarsmakten utan föregående regeringsbeslut skulle få ingripa mot väpnade angrepp mot riket. En sådan är ur konstitutionell synvinkel inte acceptabel och frågan bör hellre lösas med en annan ordning för hur regeringsbeslut fattas.

6.6 Försvarsmaktens underrättelseverksamhet

Rågången mellan den civila och militära underrättelseverksamheten upprätthålls tydligt i dagens system. Utredningen föreslår, mot bakgrund av de förslag om i viss mån förändrade uppgifterna för Försvarsmakten, att också den militära underrättelsetjänsten skall få ägna sig åt verksamhet som typiskt sett ligger inom polisens sfär. Sålunda föreslås t.ex. att militär underrättelseverksamhet skall få avse uppgifter och verksamhet som rör utländska förhållanden, oavsett om de i och för sig faller inom ramen för polisens brottsbekämpande eller brottsförebyggande verksamhet. Samfundet avstyrker att en sådan sammanblandning tillåts. Brottsbekämpande och brottsförebyggande underrättelseverksamhet bör vara förbehållen polisen.

6.7 Den civila säkerhetstjänsten

Utformningen av säkerhetstjänsten och dess arbetsuppgifter är just en sådan fråga som varit föremål för omfattande utredningar. Samfundet kan se problem med den av utredningen föreslagna ordningen. Det framstår därför som om denna utredning knappast – bl.a. mot bakgrund av den bristande parlamentariska förankringen – kan läggas till grund för det principbeslut som utredningen föreslår.

6.8 Vissa frågor om den civila säkerhetstjänstens arbetsmetoder

Att de hemliga tvångsmedlen används för andra ändamål än de egentligen är avsedda är ingen nyhet. Det är emellertid mycket otillfredsställande att tvångsmedel avsedda för brottsutredningar i stället används preventivt och i syfte att inhämta information. Samfundet har i och för sig inga avgörande invändningar mot att hemliga tvångsmedel används på de sätten, men anständigtvis bör statsmakterna kunna ta detta ställningstagande offentligt och regelsystem som tillåter det tillskapas. Samfundet välkomnar därför utredningens förslag om en översyn av reglerna med sikte på detta, men anser att en sådan utredning bör göras oavsett om utredningens förslag om en civil säkerhetstjänst genomförs.

Samfundet tillstyrker vidare att polisens användning av infiltration och provokation m.m. lagregleras.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg